

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2622

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN DEFENSIE EN VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 maart 2023

Inleiding

Hierbij ontvangt u de geannoteerde agenda voor de jumbo-Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) van de Ministers van Buitenlandse Zaken en de Ministers van Defensie gezamenlijk, die op 20 maart a.s. in Brussel zal plaatsvinden. De Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie zijn voornemens deel te nemen aan deze bijeenkomst. Op de agenda staat de uitvoering van het EU Strategisch Kompas (SK) en de EU-steun aan Oekraïne. Aansluitend aan deze Raad vindt op 20–21 maart a.s. het eerste Schuman Forum plaats met partnerlanden en partnerorganisaties van de EU op gebied van veiligheid en defensie.

Tevens maakt het kabinet van deze gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over de voorgenomen inzet van twee Nederlandse experts in het *Cyber Rapid Response Team* (CRRT) ter ondersteuning van EU trainingsmissie (EUTM) Mozambique. Nederland is deelnemer in dit door Litouwen geleide *EU Permanent Structured Cooperation* (PESCO)-project voor snel inzetbare, multinationale cyberteam. Het CRRT is door de EU verzocht de cyberveiligheidsrisico's in kaart te brengen bij de militaire EU-missie in Mozambique. Nederland zal vijf experts leveren aan dit team, dat half maart gedurende één week in Maputo zal zijn. Het kabinet hecht grote waarde aan de effectiviteit en cyberveiligheid van de EU-missies en -operaties en kan hier met deze inzet een bijdrage aan leveren.

1. Strategisch Kompas

Tijdens deze jumbo-RBZ staat de implementatie van het Strategisch Kompas centraal. Met het SK, dat op 21 maart 2022 werd aangenomen, heeft de EU voor de komende 5–10 jaar duidelijke ambities en actiepunten geformuleerd op het gebied van veiligheid en defensie. De Hoge

Vertegenwoordiger (HV) Borrell zal in aanloop naar de Raad zijn eerste voortgangsrapport presenteren. Dit rapport zal door uw Kamer in te zien zijn via het EU *Delegates Portal*. Bespreking van het rapport biedt de mogelijkheid om aan bepaalde actiepunten, zoals versterking van het EU militaire hoofdkwartier (*Military Planning and Conduct Capacity*, MPCC), extra prioriteit te geven. Nederland acht het van belang dat de EU-instellingen en de lidstaten vaart maken met de uitvoering. De urgentie hiervan is met de Russische oorlog in Oekraïne alleen maar groter geworden.

Onder de pijler Crisismanagement («Act») is onder andere afgesproken om EU-crisismanagement te versterken door uitvoeren van effectieve civiele en militaire EU-missies en -operaties. De EU heeft op dit terrein het afgelopen jaar belangrijke stappen gezet met een nieuwe EU militaire assistentiemissie voor Oekraïne en met effectieve inzet van de Europese Vredesfaciliteit (EPF). Nederland hecht waarde aan de verdere uitwerking van de snel inzetbare EU-capaciteit, de *Rapid Deployment Capacity* (RDC), en zal zoals eerder aangekondigd in 2025 een bijdrage leveren aan de eerste door Duitsland geleide operationele rotatie.¹ Het MPCC moet in 2025 in staat zijn om de RDC aan te sturen. Daartoe is onder andere extra stafcapaciteit nodig. Verder presenteerden de HV en de Commissie op 10 november jl. het EU Actieplan Militaire Mobiliteit 2.0. Als coördinator van het PESCO-project Militaire Mobiliteit is Nederland voorstander van het verbeteren van militaire mobiliteit in Europa en levert daaraan een actieve bijdrage.² Nederland zal zijn bijdrage aan militaire EU-missies dit jaar verhogen met deelname aan EUMAM Oekraïne. Daarnaast draagt Nederland sinds januari 2023 bij met vier staffunctionarissen aan EUFOR Althea en wordt de mogelijkheid en wenselijkheid van een grotere militaire bijdrage aan EUFOR Althea onderzocht.³

Onder de pijler Weerbaarheid («Secure») vallen de instrumenten om de weerbaarheid van de EU en de lidstaten te versterken tegen externe hybride- en cyberdreigingen. Hieronder vallen de Hybride *Toolbox* (Raadsconclusies aangenomen op 21 juni 2022), de *Cyber Diplomacy Toolbox*, de FIMI-toolbox⁴ en de EU *Cyber Defence Policy* (mededeling gepresenteerd op 10 november 2022). Op al deze sporen is voortgang geboekt.⁵ Momenteel wordt er gewerkt aan nieuwe instrumenten voor de Hybride *Toolbox*, waaronder *Hybrid Rapid Response Teams* en instrumenten voor het tegengaan van informatie manipulatie en inmenging door buitenlandse actoren. Op 10 maart a.s. presenteren de Commissie en HV een EU Ruimtevaartstrategie voor Veiligheid en Defensie en een geactualiseerde EU Maritieme Veiligheidsstrategie. Uw Kamer zal hierover middels BNC-fiches worden geïnformeerd.

Onder de pijler Capaciteitsontwikkeling («Invest») zijn in het Strategisch Kompas ambities geformuleerd met betrekking tot investeringen in defensie-capaciteiten en versterking van Europese samenwerking. Nederland steunt de inzet om gezamenlijke capaciteitsontwikkeling en aanschaf aan te jagen. Juist nu lidstaten fors meer investeren in hun

¹ Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken Defensie d.d. 17 mei 2022, Kamerstuk 21 501-28, nr. 241, 9 mei 2022.

² Fiche: Mededeling Actieplan Militaire Mobiliteit 2.0, Kamerstuk 22 112, nr. 3585 d.d. 16 december 2022

³ Hierover is uw Kamer geïnformeerd in de Kamerbrief Kennisgeving onderzoek naar mogelijkheid en wenselijkheid militaire bijdrage aan operatie EUFOR Althea in Bosnië-Herzegovina (Kamerstuk 29 521, nr. 448).

⁴ De *Foreign Information Manipulation and Interference* toolbox helpt de EU en de lidstaten om hybride dreigingen, met name desinformatiecampagnes, te detecteren en tegen te gaan.

⁵ Zie ook Kamerstuk 21 501-28, nr. 241. 9 mei 2022

Zie ook Fiche: Mededeling EU-Beleid Cyber Defensie, Kamerstuk 22 112, nr. 3584 d.d. 16 december 2022

krijgsmachten biedt dit een uitgelezen kans om ook meer samen te investeren. Een voorbeeld hiervan is het *European Sky Shield Initiative* (ESSI), waarvoor Nederland oktober 2022 *Letter of Intent* tekende. Ook het EDIRPA-instrument kan een bijdrage leveren aan meer gezamenlijke aanschaf.⁶

Ten slotte wordt onder de pijler Partnerschappen («*Partner*») het belang van samenwerkingsverbanden met strategische partners onderstreept. Zeker ook in het licht van de Russische oorlog in Oekraïne hecht Nederland veel waarde aan de versterking van de samenwerking tussen de EU en de NAVO. In dat kader verwelkomt Nederland de derde Gezamenlijke EU-NAVO-verklaring die op 10 januari jl. werd ondertekend. Nederland hecht verder waarde aan goede relaties met strategische partners, waaronder de Verenigde Staten (VS), Canada, het VK en Noorwegen.

Schuman Forum (Security and Defence Partnership Forum)

In het kader van het Strategisch Kompas organiseert de HV op 20-21 maart 2023 het eerste Schuman Forum (*Security and Defence Partnership Forum*). Het doel is om de partnerschappen van de EU inzake veiligheid en defensie met partnerlanden en partnerorganisaties (o.a. de NAVO en de VN) op ministerieel niveau verder te versterken. Genodigd zijn de Ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie van EU lidstaten, Ministers van Defensie van 46 partnerlanden, NGO's, journalisten en denktanks. Het kabinet verwelkomt dit initiatief en ziet het forum als een kans om met een breed scala aan actoren op het gebied van veiligheid en defensie te engageren. In het bijzonder met niet-EU NAVO-bondgenoten, landen uit de Indo-Pacific regio, Afrika, Oostelijk Partnerschapslanden en de Westelijke Balkan. De Ministers van Defensie en van Buitenlandse Zaken zijn voornemens deel te nemen aan het Forum en een actieve rol te vervullen in de discussie, onder meer over de impact van nieuwe technologieën op oorlogsvoering en het belang van gezamenlijk voorbereid zijn op toekomstige conflicten.

2. EU-steun aan Oekraïne

Tijdens de informele RBZ Defensie van 7–8 maart a.s. presenteert de HV plannen om de levering van met name artillerie munitie aan Oekraïne te vergroten en te versnellen, en de productiecapaciteit van de Europese defensie industrie op te schalen. Dit mede naar aanleiding van een voorstel van Estland om in EU verband gezamenlijk munitie aan te kopen ten behoeve van Oekraïne. De verwachting is dat de discussie daarover voortgezet zal worden tijdens de jumbo RBZ van 20 maart a.s.

De voorstellen van HV Borrell richten zich op het stimuleren van gezamenlijke aanschaf en leveringen middels vergoedingen uit de EPF en het ondersteunen van de industrie bij het opschalen van de productiecapaciteit.

Nederlandse positie

De urgentie om meer munitie te leveren aan Oekraïne is groot. Dit zal van beslissend belang zijn voor de huidige fase in de oorlog en het Oekraïense voortzettingsvermogen. Europese samenwerking is nodig om de steun aan Oekraïne voort te zetten en te intensiveren en de productiecapaciteiten van de Europese industrie op te schalen. Zoals het kabinet tijdens

⁶ «verordening ter versterking van de Europese defensie-industrie door middel van gemeenschappelijke aanbestedingen» (EDIRPA)

het plenaire Kamerdebat van 21 februari jl. aangaf (Handelingen II 2022/23, nr. 55, debat over de Nederlandse steun aan Oekraïne), staat het positief tegenover voorstellen die hieraan bijdragen. Dit is in lijn met de motie van het lid Brekelmans c.s. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2593) over een plan om de munitieproductie in Europa te verhogen ten behoeve van Oekraïne. De Minister van Defensie zal bij het Commissiedebat van 9 maart a.s. verslag doen van de besprekingen over dit onderwerp tijdens de informele RBZ in Stockholm.

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra